9.11.2026

Pohjanmaan hyvinvointialue
kirjaamo@ovph.fi

Laihian kunnan lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueen talousarviosta ja vuoden 2027 toiminnan muutoksista

Laihian kunta kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueen talousarvioon ja vuoden 2027 toiminnan muutoksista.

Laihian kunta tunnistaa hyvinvointialueen vaikean taloudellisen tilanteen ja tarpeen tasapainottaa taloutta. Laihian kunta korostaa, että talouden tasapainottamistoimenpiteet eivät saa johtaa palvelujen alueellisen yhdenvertaisuuden, saatavuuden, laadun tai asiakas- ja potilasturvallisuuden heikkenemiseen. Muutosten vaikutuksia tulee arvioida alueellisesti ja kuntakohtaisesti sekä seurata järjestelmällisesti niiden toteuttamisen jälkeen.

Lähipalvelut ja alueellinen yhdenvertaisuus

Hyvinvointialueen omiin tavoitteisiin kuuluvat saavutettavat digitaaliset palvelut ja lähipalvelut, vaikuttavat palvelut sekä toimiminen turvaverkkona niitä tarvitseville. Laihian kunta pitää välttämättömänä, että nämä tavoitteet ohjaavat myös vuoden 2027 säästö- ja muutostoimenpiteiden toimeenpanoa.

Laihian sijainti hyvinvointialueen itäosassa ja Vaasan seudun suomenkielisenä kuntana on otettava huomioon palveluverkon suunnittelussa. Palvelujen keskittäminen ei saa johtaa kohtuuttoman pitkiin asiointimatkoihin eikä tilanteeseen, jossa erityisesti ikääntyneiden, vammaisten, lasten, nuorten tai ilman omaa autoa olevien henkilöiden tosiasiallinen mahdollisuus käyttää palveluja heikkenee.

Digitaalisilla palveluilla voidaan täydentää palveluvalikoimaa, mutta niillä ei voida korvata kaikkia fyysisiä lähipalveluja. Palvelumuutosten yhteydessä tulee siksi määritellä, mitkä palvelut turvataan Laihialla paikallisesti ja miten muiden palvelujen saavutettavuus järjestetään.

Intervallihoito ja ikääntyneiden palvelut

Hyvinvointialue suunnittelee Vaasan seudun intervallipaikkojen keskittämistä Mustasaareen ja Maalahteen. Aineiston mukaan keskisellä alueella on ollut 52 intervallipaikkaa ja suunniteltu muutos vähentäisi niiden määrää kuudella paikalla.

Laihian kunta pitää tärkeänä, että intervallihoitoa olisi saatavilla myös Laihialla ja esittää, että siirrettävistä paikoista osa sijoitettaisiin Laihialle. Intervallihoito tukee ikääntyneiden kotona asumista,

ehkäisee raskaampien palvelujen tarvetta ja on keskeinen omaishoitajien jaksamista turvaava palvelu.

Hyvinvointialueen suunnittelema 34 oman ympärivuorokautisen palveluasumispaikan lisäys on lähtökohtaisesti myönteinen asia. Lisäyksen kuntakohtainen kohdentuminen ja vaikutus Laihian palvelutarjontaan tulee kuitenkin kuvata avoimesti.

Osastopaikkojen muutokset

Hyvinvointialue suunnittelee keskiselle alueelle noin 17 uutta yleislääketieteen akuuttipaikkaa. Samanaikaisesti yleislääketieteen arviointi- ja kuntoutuspaikkoja vähennettäisiin yhdeksän ja erikoissairaanhoidon osastopaikkoja enintään 18, joista kymmenen kirurgian paikkoja.

Laihian kunta edellyttää, että osastopaikkojen vähentäminen perustuu ajantasaiseen palvelutarpeen arviointiin eikä johda hoitoon pääsyn viivästymiseen, päivystyksen ruuhkautumiseen tai potilaiden liian aikaiseen kotiuttamiseen. Siirtyminen osastohoidosta kotiin edellyttää, että kotihoidolla, kotisairaalalla, kuntoutuksella ja omaishoidon tuella on riittävät resurssit.

Toimenpiteiden vaikutuksia tulee seurata ainakin päivystyksen odotusaikojen, osastojen käyttöasteiden, uudelleen sairaalaan joutumisen, kotihoidon asiakasmäärien sekä henkilöstön riittävyyden perusteella. Mikäli haitallisia vaikutuksia ilmenee, hyvinvointialueen tulee olla valmis muuttamaan ratkaisuja nopeasti.

Ennaltaehkäisevä työ sekä kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö

Hyvinvointialueen vuoden 2027 suunnitelmaan sisältyy 0,5 miljoonan euron panostus terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä syrjäytymisriskin vähentämiseen. Tästä 0,2 miljoonaa euroa kohdistuisi mahdollisuuteen alentaa kiinteitä asiakasmaksuja ja 0,3 miljoonaa euroa kumppanuusavustuksiin.

Laihian kunta pitää panostusta oikeansuuntaisena. Ennaltaehkäisevän työn tulee kuitenkin muodostaa suunnitelmallinen kokonaisuus, jossa hyvinvointialueen ja kuntien tehtävät, vastuut, yhteistyörakenteet ja yhteyshenkilöt on määritelty selkeästi.

Kumppanuusavustusten jakamisessa tulee käyttää avoimia perusteita ja huolehtia siitä, että myös Laihialla toimivilla yhdistyksillä ja yhteisöillä on tosiasiallinen mahdollisuus osallistua ennaltaehkäisevään toimintaan. Järjestöjen työ täydentää julkisia palveluja, mutta järjestövastuu ei saa korvata hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä.

Laihian osalta tulee sopia erityisesti siitä, miten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö toteutetaan kunnan organisaatiossa tapahtuneiden muutosten jälkeen.

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys

Talousarvioaineiston mukaan suunniteltuihin toimenpiteisiin kuuluvat rekrytointien tarkka harkinta luonnollisen poistuman yhteydessä sekä jatkuva henkilöstösuunnittelu.

Laihian kunta korostaa, ettei rekrytointien rajoittaminen saa johtaa siihen, että henkilöstöä siirretään pienemmistä kunnista keskitettyihin yksiköihin tai että avoimet tehtävät jäävät täyttämättä Laihialla. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys on turvattava koko hyvinvointialueella, myös alueen yksikielisessä kunnassa.

Hyvinvointialueen tulee laatia palvelu- ja toimipistekohtainen henkilöstösuunnitelma sekä seurata vakanssien täyttöastetta, henkilöstön vaihtuvuutta, sairauspoissaoloja ja vuokratyövoiman käyttöä. Henkilöstövaje ei saa muodostua perusteeksi palvelujen keskittämiselle ilman, että rekrytoinnin ja pysyvyyden parantamiseksi on ensin toteutettu riittävät toimenpiteet.

Ostopalvelujen ja henkilöstövuokrauksen vähentäminen voi olla taloudellisesti perusteltua vain silloin, kun hyvinvointialueen oman henkilöstön riittävyys ja palvelujen jatkuvuus pystytään turvaamaan.

Suomenkielisten palvelujen turvaaminen

Laihian kunta edellyttää, että suomenkielisten palvelujen tosiasiallinen saatavuus turvataan hyvinvointialueen kaikissa keskeisissä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tämä koskee niin lähi-, puhelin- ja digipalveluja kuin keskitettyjä palveluja.

Palvelujen keskittäminen ei saa johtaa siihen, että suomenkielisen asiakkaan palveluketju vaikeutuu tai palvelun saaminen omalla äidinkielellä viivästyy. Henkilöstösuunnittelussa ja rekrytoinnissa tulee varmistaa riittävä suomen kielen osaaminen kaikissa niissä yksiköissä, joihin laihialaisia asiakkaita ohjataan.

Kielellisten oikeuksien toteutumista tulee seurata palvelukohtaisilla tiedoilla. Pelkkä muodollinen mahdollisuus asioida suomeksi ei ole riittävä, jos palvelua ei käytännössä ole saatavilla oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

Muut säästötoimenpiteet

Laihian kunta pitää tarkoituksenmukaisena päällekkäisten tietojärjestelmien vähentämistä, oman osaamisen vahvistamista sekä ruoka- ja siivouspalvelujen toiminnan kehittämistä. Näissäkin toimenpiteissä on varmistettava palvelujen toimintavarmuus ja laatu.

Suun terveydenhuollossa suunnitellaan ostopalvelujen vähentämistä 0,42 miljoonalla eurolla, henkilöstövuokrauksen vähentämistä 0,1 miljoonalla eurolla sekä jonojen purkamisen kustannusten vähentämistä 40 000 eurolla. Laihian kunta edellyttää, etteivät nämä toimenpiteet pidennä hoitoon pääsyn määräaikoja tai heikennä suun terveydenhuollon saatavuutta Laihialla.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluissa ostopalveluja sekä vuokralääkäripalveluja aiotaan vähentää. Samalla tavoitteena on täyttää olemassa olevat psykiatrian vakanssit. Laihian kunta pitää tärkeänä, ettei ostopalveluja vähennetä ennen kuin korvaavan oman toiminnan henkilöstö ja kapasiteetti ovat tosiasiallisesti käytettävissä.

Vaikutusten arviointi ja kuntien osallistuminen

Laihian kunta pitää tarpeellisena, että hyvinvointialue tekee ennen merkittävien muutosten toimeenpanoa kuntakohtaisen vaikutusten arvioinnin. Arvioinnissa tulee käsitellä ainakin:

- palvelujen tosiasiallista saavutettavuutta,
- asiakkaiden matkoja ja kuljetustarpeita,
- lasten, nuorten, ikääntyneiden, vammaisten ja omaishoitajien asemaa,
- suomenkielisten palvelujen saatavuutta,
- henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä,
- muutosten vaikutuksia kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä
- riskiä kustannusten tai tehtävien siirtymisestä kunnille ja muille toimijoille.

Kuntia tulee kuulla riittävän varhaisessa vaiheessa ennen niiden asukkaisiin ja palveluverkkoon vaikuttavia ratkaisuja.

Laihian kunta on valmis jatkamaan rakentavaa yhteistyötä Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa asukkaiden hyvinvoinnin, palvelujen saavutettavuuden sekä taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävien palveluratkaisujen turvaamiseksi.

Laihialla 9.11.2026

Laihian kunnanhallitus